

26 Απριλίου 2022

«Η εορτή των εορτών και η πανήγυρις των πανηγύρεων»

Πολιτισμός / Βυζαντινή Μουσική

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

Ο Κανόνας του Πάσχα, έργο του Ιωάννου Δαμασκηνού, όπως και των Χριστουγέννων, ψέλνεται ανήμερα την Κυριακή του Πάσχα αμέσως μετά την Ανάσταση που γίνεται στα προαύλια των εκκλησιών, η Καταβασία όμως του Πάσχα, δηλαδή οι ειρμοί των Ωδών του Κανόνα του Πάσχα ψέλνονται από την Κυριακή του Πάσχα μέχρι την απόδοση του Πάσχα εκτός από την Κυριακή της Σαμαρείτιδος και την Κυριακή του Τυφλού.

ΩΔΗ Α΄

*Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί, Πάσχα Κυρίου, Πάσχα·
ἐκ γάρ θανάτου πρὸς ζωὴν, καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν, Χριστὸς ὁ Θεός,
ἡμᾶς διεβίβασεν, ἐπινίκιον ἄδοντας.*

Μετάφραση

*Αναστάσεως ἡμέρα, λαοί, κι ας πάρουμε μέσα μας το φως και τη χαρά της
Αναστάσεως*

*Γιατί είναι Πάσχα και μάλιστα το Πάσχα του Κυρίου και ο Χριστός, ο Θεός μας,
πέρασε από τον θάνατο στη ζωή και από τη γη στον ουρανό, γι αυτό και ψέλνουμε
τα επινίκια.*

Ερμηνεία

Η ημέρα της Αναστάσεως του Κυρίου είναι «η εορτή των εορτών και η πανήγυρις των πανηγύρεων», η λαμπρότερη μέρα του Χρόνου, γι αυτό και ο λαός την ημέρα αυτή τη λέει Λαμπρή. Ο υμνογράφος Ιωάννης Δαμασκηνός προτρέπει όλους τους λαούς να πάρουμε το φως και τη χαρά της Αναστάσεως μέσα μας. Ο ίδιος ο υμνογράφος την λαμπρύνει με το να διαλέξει από όλους τους ήχους τον α΄ ήχο, που είναι ο πιο λαμπρός, ο πιο πανηγυρικός, γι αυτό και ο ήχος αυτός καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην αξιολογική κλίμακα των ήχων. Τον ίδιο ήχο επιλέγει και στον άλλο κανόνα που έκανε για τα Χριστούγεννα «Χριστός γεννάται,

δοξάσατε..», γιατί και η ημέρα αυτή είναι από τις πιο λαμπρές και τις πιο χαρμόσυνες. Σε εκείνον πανηγυρίζει την έλευση του Χριστού στον κόσμο με την γέννησή του, σ' αυτόν πανηγυρίζει την έλευση του Χριστού στην Εκκλησία με την Ανάστασή Του.

Στη συνέχεια ο υμνογράφος μας λέει γιατί πρέπει να λαμπροφορέσουμε: Γιατί είναι Πάσχα. Το γεγονός αυτό το τονίζει με το να επαναλαμβάνει δυο φορές τη λέξη: Πάσχα και μάλιστα Κυρίου Πάσχα. Πάσχα είναι εβραϊκή λέξη και σημαίνει διάβαση. Για τους Εβραίους Πάσχα ήταν η διάβαση της Ερυθράς θάλασσας και η φυγή από τη γη της αιχμαλωσίας, την Αίγυπτο, στη γη της επαγγελίας, την Χαναάν. Για τους Χριστιανούς όμως Πάσχα και μάλιστα Πάσχα Κυρίου σημαίνει διάβαση από τον θάνατο στη ζωή και από τη γη στον ουρανό. Αυτή όμως τη διάβαση, αυτό το σωτήριο γεγονός το επιτέλεσε ο Χριστός που είναι ο Θεός μας. Κι αν οι Εβραίοι μετά τη διάβαση της Ερυθράς έψαλλαν το «*άσωμεν τω Κυρίω, ενδόξως γας δεδόξασται*» εμείς οι Ορθόδοξοι ψάλλουμε τον επινίκιον ύμνον για την νίκη μας κατά του θανάτου.

Η εκκλησία μας ψάλλει την περίοδο αυτή το τροπάριο, που εμπεριέχει σε συμπύκνωση όλο το νόημα του Πάσχα: «*Χριστός Ανέστη εκ νεκρών θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι ζωήν χαρισάμενος*». Ο Χριστός πάτησε τον Θάνατο με τον θάνατό Του κι έτσι πραγματοποιήθηκε το προαιώνιο σχέδιο του Θεού, όταν είπε στον φίδι, τον Διάβολο: «*ένας απόγονος αυτής της γυναίκας (της Εύας) θα σου συντρίψει την κεφαλήν σου και συ θα συντρίψεις τη φτέρνα αυτού*». (Γέν. Γ', 15) Ο Διάβολος σύντριψε με τον Σταυρικό θάνατο τη πτέρνα του Χριστού, αλλά ο Χριστός συνέτριψε το κεφάλι του φιδιού και το σκότωσε, δηλαδή του αφαίρεσε τη δύναμη που είχε μέχρι τότε, να κρατάει τους ανθρώπους νεκρούς μέσα στα μνήματα. Ο Χριστός όμως με την Ανάστασή Του χάρισε στους νεκρούς αυτούς και σε ολόκληρο το ανθρώπινο γένος τη ζωή, την αθανασία, που είχε χάσει, και επανέφερε τον άνθρωπο στον Παράδεισο απ' όπου έλειπε για αιώνες.

Αυτό το πρώτο τροπάριο της Καταβασίας του Πάσχα είναι και ο πρώτος ειρμός του αντίστοιχου Κανόνα του Πάσχα. Αυτός ο ειρμός αποτελεί και το προοίμιο του Κανόνα της Καταβασίας, διότι αναφέρει το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί ο υμνογράφος . Στη συνέχεια στα επόμενα τροπάρια, υποδεικνύει τον τρόπο εορτασμού και δικαιολογεί τον λόγο του εορτασμού.

Όλο το νόημα του Πάσχα περικλείεται στα επόμενα δύο στιχηρά του Πάσχα:

1. *Πάσχα ιερόν ήμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, Πάσχα καινόν, Ἅγιον, Πάσχα μυστικόν, Πάσχα πανσεβάσμιον, Πάσχα Χριστός ὁ λυτρωτής, Πάσχα ἄμωμον, Πάσχα μέγα, Πάσχα τῶν πιστῶν, Πάσχα, τό πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου*

ἀνοΐξαν, Πάσχα, πάντας ἀγιάζον πιστούς.

2. Πάσχα τό τερπνόν, Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, Πάσχα πανσεβάσμιον ἡμῖν ἀνέτειλε, Πάσχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα, ὦ Πάσχα λύτρον λύπης· καί γάρ ἐκ τάφου σήμερον ὡσπερ ἐκ παστοῦ, ἐκλάμπας Χριστός, τά Γύναια χαρᾷς ἔπλησε λέγων· Κηρύξατε Ἀποστόλοις.

ΩΔΗ Β´ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

%sdfghppalkjhggg%

<https://bit.ly/36Rvp4k>